

DOI: 10.18559/SOEP.2018.1.4

Joanna Skrzypczyńska

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Nauk Politycznych
i Dziennikarstwa, Zakład Gospodarki Międzynarodowej

joanna.skrzypczyńska@amu.edu.pl

**STATUS GOSPODARKI RYNKOWEJ
W POLITYCE ANTYDUMPINGOWEJ
UNII EUROPEJSKIEJ WOBEC CHIN¹**

Streszczenie: Postępowanie antydumpingowe jest jednym z kluczowych narzędzi ochrony handlowej stosowanej przez Unię Europejską. W protokole akcesyjnym do WTO Chiny zgodziły się na pewne ograniczenia związane z ich członkostwem w tej organizacji, między innymi na piętnastoletni okres przejściowy na uznanie za gospodarkę rynkową. Okres ten skończył się w 2016 roku. W związku z tym Komisja Europejska stoi przed wyzwaniem przyjęcia nowej metody obliczania marginesów dumpingu przy imporcie z krajów, w których występują zakłócenia na rynku lub w których państwo ma dominujący wpływ na gospodarkę. Celem artykułu jest analiza postępowania dumpingowego UE z uwzględnieniem statusu gospodarki rynkowej dla Chin.

Słowa kluczowe: dumping, polityka handlowa, Chiny, WTO.

Klasyfikacja JEL: F13, F50, F53.

**MARKET ECONOMY STATUS IN EUROPEAN UNION
ANTIDUMPING POLICY AGAINST CHINA**

Abstract: Anti-dumping procedures allow competing with price competition from China and are an effective tool of trade protectionism. Under Section 15 of the

¹ Artykuł jest częścią projektu w ramach grantu „Unia Europejska wobec przyspieszonego rozwoju Chińskiej Republiki Ludowej” finansowanego z NCN 2013/11/B/HS5/03572, OPUS 6.

Chinese WTO Accession Protocol, China could be treated as a non-market economy (NME) in anti-dumping proceedings to the end of 2016. Finally, the European Commission has to propose a new method for calculating dumping margins for imports from countries with market distortions and a government's dominant influence on the economy. The main goal of this paper is to analyse the antidumping procedure of the European Union and examine the Market Economy status for China.

Keywords: dumping, trade policy, China, WTO.

Wstęp

Celem artykułu była analiza zasad polityki antydumpingowej Unii Europejskiej w kontekście konieczności przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej. Żeby zrealizować założony cel, sformułowano następujące pytania: a) Jak wygląda procedura antydumpingowa UE i jaką rolę odgrywa w niej status gospodarki rynkowej? b) Jakie potencjalne rozwiązania może przyjąć UE, aby uniknąć impasu w stosunkach z Chinami? W artykule przyjęto tezę, że Unia Europejska będzie się starała odsunąć w czasie przyznanie statusu gospodarki rynkowej Chinom w obawie przed trudnościami w ochronie rynku przed dumpingiem. W artykule wykorzystano metodę analizy źródeł literaturowych i danych statystycznych dotyczących procedur antydumpingowej UE.

Chiny są przykładem państwa, które jest traktowane przez swoich najważniejszych partnerów handlowych (Unię Europejską i Stany Zjednoczone) jako kraj o gospodarce nierynkowej. Inne państwa, które nadal traktują Chiny jako gospodarkę nierynkową, to między innymi Kanada, Japonia, Meksyk i Indie. Większość z nich aktywnie korzysta z środków ochronnych w handlu z Chinami. Gospodarki nierynkowe to te, gdzie rząd ma pełny lub prawie całkowity monopol, jeśli chodzi o wymianę handlową, a ceny krajowe są ustalane przez państwo. W związku z tym Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT) podpisany w 1994 roku i Porozumienia o stosowaniu art. VI GATT dopuszczają znaczną swobodę w celu obliczenia wartości normalnej towarów eksportowanych z gospodarki nierynkowej na potrzeby procedur antydumpingowych.

Środki protekcji uwarunkowanej to tzw. środki o charakterze defensywnym (*trade defence instruments* – TDI), do których zalicza się postępowania antydumpingowe, antysubwencyjne oraz chroniące przed nadmiernym im-

portem. Są obecnie o wiele bardziej efektywnym środkiem polityki handlowej niż tzw. klasyczne instrumenty, w tym przede wszystkim cła. Najczęściej wykorzystywanym w UE instrumentem protekcji uwarunkowanej jest postępowanie antydumpingowe. Fakt, że w dochodzeniach antydumpingowych Chiny nadal mogą być traktowane jako gospodarka nierynkowa, pozwala innym członkom WTO na rozpoczynanie dochodzeń antydumpingowych, bez konieczności porównywania cen antydumpingowych stosowanych przez Chiny na rynkach zagranicznych do cen tych samych produktów sprzedawanych w Chinach. Rząd chiński rozpoczął wielką kampanię przeciwko tej praktyce i stara się przekonać partnerów handlowych do uznania ich za państwo o gospodarce rynkowej (Kerchrhoven i Luyten, 2014, s. 205). Otrzymanie tego statusu rząd Chin traktuje jako symboliczne zakończenie procesu akcesji do Światowej Organizacji Handlu (World Trade Organization – WTO).

W latach 1995-2015 Unia Europejska uruchomiła 99 postępowań antydumpingowych przeciwko Chinom, które stanowiły 28% ogólnych procedur antydumpingowych wprowadzonych przez UE w tym okresie. Pod koniec 2015 roku Unia Europejska prowadziła 53 postępowania antydumpingowe przeciwko Chinom, które obejmowały mniej niż 2% wzajemnej wymiany handlowej oraz stanowiły 47% wszystkich postępowań uruchomianych przez UE. To stawia UE na trzecim miejscu wśród stron najczęściej inicjujących postępowania antydumpingowe przeciwko Chinom, za Stanami Zjednoczonymi (93 postępowania, 38% ogółu) i Indiami (76 postępowania, 37% ogółu). Średni poziom ceł antydumpingowych (*ad valorem*) nałożonych przez UE wynosił 44%. Dla porównania średnie stawki celne w postępowaniach antydumpingowych wobec Chin w Stanach Zjednoczonych wyniosły 142%, a w Indiach 80% (Yalcin, Felbermayr i Sandkamp, 2016, s. 5). Różnica w wysokości stawek celnych wynika z unijnej zasady mniejszego cła (*lesser duty rule*). Polega ona na stosowaniu w postępowaniach antydumpingowych stawki celnej w wysokości, która jedynie pokrywa wywołaną przez dumping szkodę. Cło antydumpingowe może być bowiem ustalane albo na podstawie marginesu dumpingu (różnicy między ceną dumpingową a krajową), albo na podstawie marży szkody, zależnie od tego, która z tych wartości jest niższa. W związku z tą możliwością cła antydumpingowe w UE są relatywnie niskie. Podobne rozwiązanie nie jest stosowane choćby przez Stany Zjednoczone. Najczęściej w postępowania antydumpingowe UE były zaangażowane przedsiębiorstwa z Niemiec, Francji, Włoch, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Nie jest to zaskakujące, ponieważ kraje te są największymi gospodarkami UE. Ciekawie wygląda porównanie

ilości środków antidumpingowych skierowanych wobec Chin z pozostałymi państwami oskarżonymi o dumping. Najwięcej środków antidumpingowych wobec Chin wprowadzono na wniosek przedsiębiorstw z Belgii, Polski, Niemiec, Holandii i Wielkiej Brytanii. Co ciekawe, nie ma wyraźnej korelacji między wielkością importu z Chin a liczbą prowadzonych postępowań antidumpingowych. Większe znaczenie ma udział w rynku branż zagrożonych nadmiernym importem (Yalcin i in., 2016, s. 31).

1. Dumping i procedura antidumpingowa

Unia Europejska stosuje instrumenty ochrony handlu zgodne z prawem UE i WTO. Komisja Europejska monitoruje stosowanie tych instrumentów i negocjuje przyszłe regulacje z międzynarodowymi partnerami. Procedura antidumpingowa Unii Europejskiej jest zatem zbieżna z regułami WTO w tym zakresie. Członkowie WTO są zobowiązani także do informowania odpowiednich organów WTO o swoich przepisach krajowych oraz wszelkich wprowadzanych do nich zmianach.

Definicje dumpingu zawiera artykuł VI GATT/WTO, zgodnie z którym dumping występuje wówczas, gdy eksportowany towar jest sprzedawany na rynku poniżej ceny normalnej, czyli ceny producenta. Stosunkowo rzadkim przypadkiem dumpingu jest sprzedawanie towarów poniżej kosztów produkcji, jest to zw. skrajny przykład dumpingu.

Kluczową kwestią w ustalaniu ceny dumpingowej jest pojęcie ceny normalnej oraz marży dumpingu. Marża dumpingu jest to bowiem różnica między ceną normalną (producenta) a ceną dumpingową, a jej wysokość określa maksymalną wysokość cła antidumpingowego, jakie można nałożyć na eksportera. Jednak o wiele bardziej skomplikowaną kwestią jest pojęcie ceny normalnej, czyli ceny występującej na rynku eksportera wobec tego samego produktu lub w sytuacji, gdy go brak wobec produktów podobnych. Przy ustalaniu wartości normalnej dla krajów o gospodarce nierynkowej wybiera się cenę identycznego lub podobnego produktu pochodzącego z rynku państwa trzeciego o gospodarce rynkowej.

Żeby zastosować procedurę antidumpingową, muszą wystąpić określone uwarunkowania. Przede wszystkim w wyniku zastosowania ceny dumpingowej musi wystąpić szkoda lub groźba szkody dla przemysłu krajowego, w tym wypadku dla przemysłu Unii Europejskiej. Należy także udowodnić związek przyczynowo-skutkowy między szkodą a wystąpieniem dumpingu. Jest to dość istotne, ponieważ Komisja Europejska rzadko podejmuje

działania automatycznie, z własnej inicjatywy, najczęściej robi to na wniosek poszkodowanych stron. Szkoda poniesiona przez przemysł musi mieć wymiar wspólnotowy, a przedsiębiorstwa składające wniosek o wszczęcie procedury muszą się wykazać przynajmniej 25% udziałem w produkcji danego produktu na terenie UE. Naturalnie wniosek mogą składać nie tylko pojedyncze przedsiębiorstwa, ale także ich stowarzyszenie i przedsiębiorstwa z różnych państw UE. Poza tym przy podejmowaniu decyzji należy uwzględnić interes konsumentów w Unii Europejskiej (Council Regulation No. 1225/2009).

Wystąpienie szkody oznacza, że musi być to szkoda istotna dla przemysłu wspólnotowego wytwarzającego produkt podobny. Określenie szkody wymaga badania wielkości importu i cen dumpingowych oraz ich wpływu na przemysł wspólnotowy. W związku z tym Komisja Europejska sprawdza, czy nastąpił znaczny wzrost przywozu po cenach dumpingowych zarówno co do ilości importowanych towarów, jaki i pod względem ich udziału w rynku europejskim. W celu ustalenia wpływu na ceny, ważnym czynnikiem jest stopień, w jakim cena importowa wpływa na obniżkę cen producentów wspólnotowych. Określenie wpływu dumpingu na producentów wspólnotowych wymaga zbadania takich czynników, jak: udział w rynku, wielkość produkcji, zysk, wydajność, zwrot z inwestycji, zdolność do pozyskania kapitału, wielkość dumpingu itp. Należy jednoznacznie wykazać, że dany przywóz spowodował szkodę dla przemysłu krajowego. Stwierdza się to zazwyczaj, gdy pewne wydarzenia zbiegają się ze sobą w czasie: na przykład nasilenie przywozu i spadek sprzedaży lub produkcji przemysłu krajowego.

Komisja Europejska odpowiada za przejęcie skargi i prowadzenie postępowania antydumpingowego. Ma 45 dni na zbadanie skargi, w tym czasie ustala się, czy złożony wniosek jest zasadny i czy istnieją wystarczające dowody pozwalające na wszczęcie formalnego postępowania wyjaśniającego. Po rozpoczęciu przez KE (wraz z Komitetem Doradczym składającym się z przedstawicieli państw członkowskich UE) formalnego dochodzenia strony mają 30 dni na udzielenie odpowiedzi w sprawie oskarżenia o dumping. W szczególnych okolicznościach możliwe jest uzyskanie przedłużenia tego terminu. Warto podkreślić, że Komisja Europejska nie wszczyna postępowania antydumpingowego w sytuacji, gdy margines dumpingu jest znikomy, a wielkość importu po cenach dumpingowych jest nieistotna (poniżej 3% wartości importu z danego kraju), co wynika z art. 5.8 Porozumienia Antydumpingowego (WTO, 1994).

W sytuacji udowodnienia dumpingu Komisja Europejska może nałożyć cła antydumpingowe (najczęściej są to stawki *ad valorem*) na istniejące stawki celne maksymalnie na pięć lat. Cła owe można przedłużyć na kolejne pięć lat po przeprowadzeniu postępowania weryfikacyjnego. W sytuacji gdy strona oskarżona wykazuje chęć współpracy, a o dumping posądzona jest po raz pierwszy, Komisja Europejska może przyjąć tzw. zobowiązanie cenowe, które oznacza, że eksporter sam podniesie cenę towaru poza cenę dumpingową, bez konieczności nakładania ceł antydumpingowych.

Procedura antydumpingowa powinna się zakończyć w ciągu 12 miesięcy, a maksymalnie zamknąć się w 15 miesiącach. W jej trakcie Komisja Europejska może nałożyć cła tymczasowe na okres sześciu miesięcy (z możliwością przedłużenia do dziewięciu miesięcy), które później wliczane są do czasu obowiązywania ostatecznego cła antydumpingowego. Wprowadzenie tymczasowych środków antydumpingowych możliwe jest jednak najwcześniej po 60 dniach od wszczęcia dochodzenia. Warto podkreślić, że Komisja może nałożyć środki tymczasowe, podczas gdy to Rada UE nakłada ostateczne cło antydumpingowe na zalecenie Komisji.

2. Chiny a status gospodarki rynkowej

Chiny przystąpiły do WTO w 2001 roku po kilkunastu latach negocjacji. Decyzja o akcesji Chin do WTO była jednym z postanowień przyjętych na konferencji ministerialnej WTO w Ad-Dausze, w Katarze, w listopadzie 2001 roku. Wówczas zdecydowano także o rozpoczęciu nowych rokowań handlowych poświęconych w większym stopniu problemom państw rozwijających się (tzw. Dauhańska Agenda Rozwoju – Doha Development Agenda).

Protokół przystąpienia Chin do WTO przewiduje piętnastoletni okres przejściowy na przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej (Messerlin, 2004). Jednakże interpretacja sekcji 15 (D) chińskiego protokołu o przystąpieniu do WTO jest przedmiotem dyskusji, czy zakłada on automatyczne przyznanie statusu gospodarki rynkowej dla Chin w grudniu 2016 roku (Puccio, 2015, s.1). Literatura dotycząca przystąpienia Chin do WTO i postępowania antydumpingowego jest obszerna. Niektórzy autorzy twierdzą, że zgodnie z protokołem przystąpienia Chin do WTO powinny one uzyskać status gospodarki rynkowej na koniec 2016 roku (Tietje i Nowrot, 2011; Rao, 2013). Kolejny nurt literatury opiera się na założeniu, że wygaśnięcie sekcji 15 (a) (ii) Protokołu przystąpienia Chin do WTO nie oznacza, że wszyscy członkowie WTO musieliby uznać Chiny za „gospo-

darke rynkową”, a problem tkwi w interpretacji artykułu 15 (Puccio, 2015; Vermulst, Dion Sud i Evenett, 2016). Niektórzy autorzy z kolei twierdzą, że przepis ten nie wymaga automatycznego przyznania Chinom statusu „gospodarki rynkowej” do końca 2016 roku (O’Connor, 2011, 2015).

W protokole wstąpienia do WTO Chiny są określane jako „gospodarka nierynkowa” (*non-market economy* – NME). Oznacza to, że gospodarka Chin jest traktowana jako centralnie sterowana z dużym wpływem rządu na ceny, kurs waluty i inne aspekty gospodarki (Luo, 2010). Kraj uznany za „gospodarkę rynkową” powinien się m.in. charakteryzować płynnym kursem walutowym, wolnym rynkiem, jasną definicją prawa własności i prawa upadłościowego (Gajdos i Bendini, 2013). Brak statusu gospodarki rynkowej ułatwia stosowanie procedur antydumpingowych wobec ChRL. Ma on bowiem znaczący wpływ na ustalanie tzw. ceny normalnej przy obliczaniu skali dumpingu. Brak statusu gospodarki rynkowej powoduje bowiem, że za cenę normalną można uznać cenę dumpingowego towaru na innym rynku niż rynek chiński (Snyder, 2010). Wywołuje to spore straty chińskich producentów oraz ułatwia stosowanie tych procedur wobec ChRL. Przyznanie Chinom statusu gospodarki rynkowej w grudniu 2016 roku oznaczałoby obowiązek obliczania tzw. marży dumpingu przy naliczaniu cła antydumpingowego wg ceny normalnej na rynku chińskim. Będzie to w praktyce oznaczało traktowanie importu z Chin w taki sam sposób jak z każdego innego kraju należącego do WTO (Skrzypczyńska, 2015).

Warto podkreślić także fakt, że WTO nie definiuje kryteriów gospodarki rynkowej. Protokół o przystąpieniu Chin do WTO pozwala członkom organizacji ocenić, zgodnie z ich prawem krajowym, czy Chiny osiągnęły statusu gospodarki rynkowej, czy nie. A zatem w wypadku polityki handlowej UE Chiny są zobowiązane do spełnienia kryteriów europejskich. Te ostatnie zostały określone w rozporządzeniu z dnia 27 kwietnia 1998 (Council Regulation No. 905/98), a ponownie zostały one określone w rozporządzeniu z dnia 30 listopada 2009 (Council Regulation No. 1225/2009). Z prawnego punktu widzenia Unia Europejska posiada pięć kryteriów przyznania statusu gospodarki rynkowej. Są to: alokacja zasobów gospodarczych przez rynek, usunięcie wymiany barterowej, przestrzeganie ładu korporacyjnego, prawa własności i otwartego sektora finansowego oraz płynny kurs walutowy (Vincentini, 2016). Istotną przeszkodą dla przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej jest właśnie kwestia kursu walutowego. Dopóki Chiny będą używać sztucznego kursu juana dla prowadzenia polityki wspierającej eksport, dopóty przyznanie tego statusu dla ChRL będzie przedmiotem dyskusji. Ten rodzaj manipulacji walutą pomaga bowiem chińskiemu eks-

portowi być bardziej konkurencyjnym wobec produktów amerykańskich czy europejskich.

Dlaczego ten problem jest tak istotny dla wielu członków WTO, w tym dla dwóch największych chińskich partnerów handlowych, tj. Unii Europejskiej i Stanów Zjednoczonych? Odpowiedź na tak postawione pytanie jest złożona. Przede wszystkim import jest istotną gałęzią gospodarki. Interesy importerów i producentów podobnych lub identycznych towarów na rynku krajowym są zupełnie odmienne. Importerzy niektórych dóbr konsumpcyjnych i półproduktów są przeciwnikami wysokich ceł antydumpingowych. Z drugiej strony krajowi producenci podobnych towarów zdecydowanie popierają ideę takich ceł. Komisja Europejska, podejmując decyzję o nadaniu statusu gospodarki rynkowej dla Chin, musi brać pod uwagę interes obu stron. Dobrze ten konflikt interesów obrazuje spór o nałożenie cła antydumpingowego na świetlówki kompaktowe sprawdzane z Chin. Skargę złożyła należąca wówczas do Simensa firma Osram, która żarówki produkowała przede wszystkim w Europie. Natychmiast przeciwko skardze wystąpiła inna firma – holenderski Philips, która większość żarówek produkowała w Chinach (Czermińska, 2015, s. 261). Ostatecznie cło antydumpingowe zostało nałożone, jednak przykład ten dobrze ilustruje sprzeczne interesy przedsiębiorstw działających w Unii Europejskiej.

W grudniu 2016 roku po formalnym upływie piętnastoletniego okresu przejściowego Chiny wniosły na forum WTO spór przeciwko Unii Europejskiej i Stanom Zjednoczonym w zakresie przyznania im statusu gospodarki rynkowej. W związku z tym Komisja Europejska stara się wypracować kompromis pomiędzy przeciwnymi stanowiskami, z jednej strony lobby producentów europejskich protestujących przeciwko przyznaniu Chinom statusu gospodarki rynkowej (*market economy status* – MES), z drugiej różnymi stanowiskami państw członkowskich UE, kończąc wreszcie na stanowisku samych Chin. Wyzwaniem negocjacyjnym wewnątrz UE jest także współpraca z Parlamentem Europejskim, który jednoznacznie opowiedział się przeciwko przyznaniu Chinom statusu gospodarki rynkowej wraz z końcem 2016 roku.

Środki antydumpingowe nakładane przez UE wobec importu z ChRL są skoncentrowane w branżach o znacznym poziomie zatrudnienia, między innymi w branży chemicznej, hutnictwie, produkcji rowerów, ceramiki i paneli słonecznych. Najwięcej aktywnych środków antydumpingowych przypada na przemysł metalowy (20 postępowań w 2015 roku) oraz chemiczny (15 postępowań w 2015 roku), ponieważ Chiny dysponują dużą przewagą konkurencyjną w produkcji metali w porównaniu z wydajnością

europejskich producentów (Yalcin i in., 2016, s. 34). W związku z tym kwestia stosowania ceł antydumpingowych i metodologii ich nakładania rodzi duże emocje, zwłaszcza w tych państwach członkowskich UE, dla których te gałęzie przemysłu mają istotne znaczenie. Są wśród nich Włochy, Francja, Hiszpania, Portugalia i Polska. Z kolei państwa skandynawskie, Holandia, a także Wielka Brytania, gdzie te sektory przemysłu czy zatrudnienie w tych sektorach nie stanowią istotnego składnika PKB, wspierają na forum Unii Europejskiej zliberalizowanie polityki antydumpingowej wobec Chin.

Należy przy tym podkreślić, że środki antydumpingowe nie mają znaczenia dla gospodarki w całości, są istotne tylko dla poszczególnych sektorów zagrożonych nadmiernym importem. Dlatego możliwy byłby scenariusz przyznania Chinom statusu gospodarki rynkowej, jednak z wyłączeniem kilku najbardziej newralgicznych sektorów, gdzie nadal obowiązywałyby specjalne zasady ochrony przed importem z Chin. W dyskusji nad zmianą metodologii obliczania marginesu dumpingu w postępowaniach antydumpingowych wobec Chin i dostosowaniem unijnych instrumentów ochrony handlu do nowych realiów ekonomicznych i prawnych Komisja Europejska brała zatem pod uwagę trzy scenariusze: 1) pozostawienie przepisów UE bez zmian, 2) usunięcie Chin z wykazu krajów o gospodarce nierynkowej i stosowanie standardowej metodyki obliczenia marginesów dumpingu, 3) zastąpienie metodyki antydumpingowej nowym podejściem, które pozwoliłoby utrzymać silny system ochrony handlu, a jednocześnie zapewniłoby skuteczność zobowiązaniom międzynarodowym UE. Projekt nowych rozwiązań w ochronie rynku UE i obliczania marginesu dumpingu przedstawiony w lipcu 2016 roku przez Komisję Europejską wpisał się w wariant trzeci. Komisja zaproponowała wspólną metodologię obliczania marginesu dumpingu dla wszystkich członków WTO, co w praktyce oznacza zlikwidowanie podziału na państwa posiadające status gospodarki rynkowej i nieposiadające tego statusu. W związku z tym KE zaproponowała nową metodę obliczania marginesów dumpingu przy imporcie z krajów, w których występują zakłócenia na rynku lub w których państwo ma dominujący wpływ na gospodarkę. Nowe rozwiązania zakładają także wprowadzenie okresu przejściowego, w którym dotychczas wprowadzone środki antydumpingowe i postępowania antydumpingowe będą obowiązywały aż do ich wygaśnięcia (Komisja Europejska, 2016). Dalsza procedura wymaga jednak uzgadniania ostatecznej wersji tekstu porozumienia z Parlamentem Europejskim.

Zakończenie

Podsumowując, możemy stwierdzić, że dumping i polityka antydumpingowa to problem wrażliwy i mający znaczenie z wielu powodów. Otwarte pozostaje pytanie, jak brak statusu gospodarki rynkowej dla Chin wpłynie na chińsko-unijne relacje gospodarcze i polityczne. Przedstawiciele Chin twierdzą, że zgodnie z Protokołem wstąpienia do WTO (Protocol on the Accession, 2001) do końca 2016 roku wszyscy członkowie WTO mają obowiązek automatycznego przyznania im statusu gospodarki rynkowej. Rozpoczęcie sporu na forum WTO może przynieść zaostrenie stosunków handlowych z Chinami, co zapewne nie jest celem Komisji Europejskiej. Z drugiej strony warto zauważyć, że innemu kontrowersyjnemu członkowi WTO – Federacji Rosyjskiej – status gospodarki rynkowej został przyznany zarówno przez Unię Europejską, jak i przez Stany Zjednoczone w 2002 roku. Pogorszenie stosunków handlowych z Chinami w zakresie środków ochronnych w handlu może mieć negatywny wydźwięk dla całych stosunków gospodarczych Unii Europejskiej z ChRL. Usuwając jednak możliwość łatwiejszego udowodnienia dumpingu i tym samym ochronę swojego rynku, Unia Europejska naraża się na groźbę utraty miejsc pracy i głębszą recesję w tych branżach, które nie są w stanie konkurować z tanim chińskim importem. Są to tradycyjne gałęzie przemysłu, takie jak przemysł stalowy czy tekstylny, których przedstawiciele prowadzą aktywną kampanię przeciwko uznaniu Chin za gospodarkę rynkową. Argumentują oni, że import taniej stali z Chin niszczy gospodarkę europejską, a bez możliwości nakładania ceł antydumpingowych przyszłość tej gałęzi gospodarki w UE jest zagrożona. Po trzecie, państwa członkowskie Unii Europejskiej są podzielone w zakresie przyznania statusu gospodarki rynkowej Chinom. Dodatkowo w maju 2016 roku Parlament Europejski zagłosował przeciw przyznaniu Chinom statusu „gospodarki rynkowej” i przyjął niewiążącą rezolucję wzywającą Komisję Europejską do wzięcia pod uwagę obaw przemysłu UE, związków zawodowych i zainteresowanych stron o możliwych konsekwencjach wynikających z przyznania tego statusu dla rynku pracy, ochrony środowiska i wzrostu gospodarczego w UE. W tej sytuacji propozycja Komisji Europejskiej, aby zrezygnować z przyznawania formalnego statusu gospodarki rynkowej lub nierynkowej, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości szczególnej ochrony rynku, wydaje się optymalna.

Bibliografia

- Council Regulation No. 1225/2009 of 30 November 2009 on protection against dumped imports from countries not members of the European Community, OJ L 2009, 343/51.
- Council Regulation No. 905/98 of 27th April 1998 amending Regulation (EC) No. 384/96 on protection against dumped imports from countries not members of the European Community, OJ L 1998, 128/18.
- Czermińska, M. (2015). Środki protekcji uwarunkowanej Unii Europejskiej w świetle przemian w gospodarce, światowej. W: E. Małuszyńska, G. Mazur i P. Idczak (red.), *Unia Europejska wobec wyzwań przyszłości. Aspekty prawne, finansowe i handlowe* (s. 252-264). Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.
- Gajdos, L., Bendini, R. (2013). *Trade and economic relations with China. Policy briefing*. Pobrane z http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/briefing_note/2013/491492/EXPO-INTA_SP%282013%29491492_EN.pdf
- Kercrhoven, S. van i Luyten, A. (2014). The tale of a Trojan horse or the quest for market access? China and the World Trade Organization. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 57, 193-209. Pobrano z <http://dx.doi.org/10.1590/0034-7329201400212>
- Komisja Europejska. (2016). Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady. W kierunku solidnej polityki handlowej dla UE na rzecz miejsc pracy i wzrostu gospodarczego, COM(2016) 690 final. Pobrane z <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/PL/1-2016-690-PL-F1-1.PDF>
- Luo, Y. (2010). *Anti-dumping in the WTO, the EU and China. The Rise of legalization in the trade regime and its consequences*. Austin: Kluwer Law International.
- Messerlin, P. A., (2004). China in the WTO: Antidumping and safeguards. W: D. Bhat-tasali, S. Li i W. Martin (red.), *China and the WTO. Accession, policy reform, and poverty reduction strategies* (s. 29-48). Washington: World Bank and Oxford University Press.
- O'Connor, B. (2011). *Market economy status for China is not automatic*, CEPR's Policy Portal. Pobrane 10 marca 2016 z <http://voxeu.org/article/china-market-economy>
- O'Connor, B. (2015). Much ado about "nothing": 2016. China and market economy status. *Global Trade and Customs Journal*, 10(5), 176-180.
- Protocol of the Accession of the People's Republic of China, WT/L/432, 23 November 2001.
- Puccio, L. (2015). *Granting of market economy status to China. An analysis of WTO law and of selected WTO members' policy*. Pobrane z [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/571325/EPRS_IDA\(2015\)571325_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2015/571325/EPRS_IDA(2015)571325_EN.pdf)

- Rao, W. (2013). China's market economy status under WTO antidumping laws after 2016. *Tsinghua China Law Review*, 5(2), 151-168.
- Skrzypczyńska, J. (2015). Brick's stance in WTO. Revolution. *R/evolutions: Global Trends & Regional Issues*, 3(1), 46-62.
- Snyder, F. (2010). The EU, the WTO and China. Legal pluralism and international regulation. Oxford-Portland: Hart.
- Tietje, Ch. i Nowrot, K. (2011). Myth or reality? China's market economy status under WTO anti-dumping law after 2016. *Policy Papers on Transnational Economic Law*, 34, 2-12.
- Vermulst, E., Dion Sud, J. i Evenett S. J. (2016). Normal value in anti-dumping proceedings against China post-2016: Are some animals less equal than others? *Global Trade and Customs Journal*, 11(5), 212-228.
- Vincentini, D. (2016). *MEPs braced for fight over granting China 'Market Economy' status*. Pobrane z <http://www.euractiv.com/section/trade-society/news/meps-braced-for-fight-over-granting-china-market-economy-status/>
- WTO. (1994). Agreement on implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994. Pobrane z https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp_01_e.htm
- Yalcin, E., Felbermayr, G. i Sandkamp, A. (2016). *New trade rules for China? Opportunities and threats for the EU*. Pobrane z [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/535021/EXPO_STU\(2016\)535021_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/535021/EXPO_STU(2016)535021_EN.pdf)